

HRVATSKI LIST

Godina I.

Pula, utorak 28. prosinca 1915.

Broj 166.

Opsadno stanje u Grčkoj.

Brzjavne vijesti.

Rat na Balkanu.

Napeti odnosi u Solunu.

Sofija, 26. Dosađa iskrcano 230.000

ili Cetvrtog Sporazuma. Jedini još

stojiči izravni željeznički spoj između

Grčke i Bugarske je sada prekinut. Po-

venski i brzjavni saobraćaj između ovih

dve države su već preko Englez obusla-

uju. Kadnji putnici, što ne u Solunu sti-

prijevođaju, da je General Serrai

te pravi gospodar. Između njega i

koga general Palisa došao je u zadnje

česte putu do nesporazumaka. Po-

zato se također, da se grčka vlada En-

gizima i Francuzima u nikojem slučaju

neće pokoravati.

Sianovništvo grada i puštanje njegove

police je silno ogrođeno protiv turskih

metnika. Smatruju ih tamo nosiočim

u nevoju. U samome Solunu vlada

je skupljena.

Ponosno grad i puštanje njegove

police kod utvrđivanja grada. Mnoge

police vrstilo se također u redove engle-

zak i francuskog pukovnika.

Njenečki i bugarski državljani stajaju-

se, jer ih svako smatra kao uhode,

autro-ugarsko, njemačko, bugarsko i tu-

ko poslanstvo okrenuo je delefativno,

da nije Englez ili Francuz ne smije se

okazati na ulici posjećenog zata za

se.

Entertin se utvrdjuju se na tim cr-

ama, na kojima samoga grada, na kiju

Entertin-Solun i na Kalkidiskom polu-

otoku. Francuzi malaze se na desnoj, En-

terti na lijevoj strani rijeke Vardar. Svega

čeka ih do sada do 230 tisuća.

Entertin hlijed je red mačko zaposed-

nuti u Kavalu. Grčka se je toma energično

pripremila. Srednje vlasti zadobivali sve

sto daje, to više simpatiju grčkoga naroda.

Iz Grčke.

Opsadno stanje u Grčkoj?

Kopenhagen, 26. decembra. En-

gelske novine javljaju iz Soluna, da je

grčka vlada proglašila opsadno stanje u

ljevoj Grčkoj. Drži se, da se neda za-

rijeti i da može uslijediti svaki čas na-

na središnjih vlasti.

Govorovi med Italijom i med Grčkom

u albanskom pitanju.

Atena, 27. (D. u.) "Agencija Havas"

vrijedi: Grčka je poduzela prijateljski

praktik kod talijanske vlade, da bi saznala

o opštem i svrhu talijanskog poduzimanja

Radi mačka ...

Crtica iz dječjeg života,

(Dalje.)

Možete misliti, da smo bili silno rado-
nali, kakvu je "izvrsnu ideju, krasnu
misao" pobudio bio eto Mican izmenada
Markovoj glavi. Navalili smo na njega
u sviju strana, da nam oda svoju tajnu.
Marko se tek smjekša ispod crnog
og brečja i suti ko saliven.

Dva dana kasnije bila je na našem
oru i opet zečevinu. Zlovojnjim
sem sjedjali za stol i namjrođenje
sostal vilica i noževa, teles jedan je od
sob bio dobre, da, preko reda razigrane
je — Marko.

Kremaš Gliša nije bio, što riječ, danas
najnamjnenje raspoložen, što više, meni se
činilo, da ga mori zabrinutost, tuga,
toga. Možda je i opet koja od njegovih
najnovijih odabranica prezela žarku ju-
nu i "iskrenu" ljubav! Govorio je malo,
stovo ništa, a na Markove se dosjetke
je ni obazirao.

— Hej, gazio Glišo! — povikne na-

kod Valone. Talijanska vlada je odgovorila najvršćim uverovanjem da je raspoređala predložila i Grčkoj, da sudjeluje za to, da se započeto djelo privede sretnom dovrsetku.

Po novinama pregorori između obih vlasti nastavljaju se: Vele da je već došlo do sporazuma u tome, da će se postaviti prava, koja si je Grčka stekla u valonskoj okolici.

Iz Rumunjske.

Ratobornost rumunjske opozicije.

Bukarešta, 27. decembra. Rumunjski unionisti zele, da zaposjedu Sedmo-gradsku i Bokuvinku. Ali u njihovim dušama prevladava više strah pred ratom i krvoproljećem, nego li želi za austro-u-

garskim krajevima.

Duša njihova koleba između želje i straha. Neodlučnost polozila je kralja svim akcioničkim i nacionalističkim rumunjskim političarima, koji su se prije ratne blizine ipak visoko i previsoko zaletavali.

Izgleda da će blokirati srednje vlasti imati povoljnije prometeve s Azijom

sve do Bagdadu, nego li Engleska, koja

naije tobože zatvorila. To su kontrasti u Siničjima, koje se ne daju opravgnuti.

Otvorene direktnog vlaka Berlin-Berč-Carigrad-Bagdad tumači najbolje djeleks-

nosti izjave v. Ranka: "Budućest njemačkog gospodarstva je najviše spojena

s budućnošću Carigrada".

Natarnost Mala Azije, Anatolije, podnisi predjeli Mezopotamije su sasvim neobrazljeni. Dužnost je njemačke kulture, da one dnevine krajeve otvorit modernomu na-

preku. Psenica i ječam, pamuk, vuna i svinja, opium, vino i sekovrsno voće

bili će najnajezirljiviji zveri, hogatva

cijevi, one austro-ugarske i njemačke trgovine.

U tretstavak godina posjedamnatiraju-
ši se da je naš izvor u Turku, te je

naša godina 1900. milijuna maraka.

Tako isto razdoblje prirast engleske trgovine sa Turском iznosi dva sata milijuna

lira, sterlina budući je narasao od 6 do 5

milijuna. Tako njemački ohrtnik i trgovac

poisno je svoje engleske suparnike.

Tako, ček Bog da, iznjeti njemačko-

austro-ugarski vojnici pobiju nad engle-

skim piščenicima.

izlazi svaki dan u 6 sati ujutro u Full u naknadnoj vikend Jozef Krmpotić, Trg Custoza 1 ili ulica Radetzky 20, gdje se nalazi tiskara, uredništvo i uprava iste. Za uredništvo odgovara Izdavatelj Josip Hahn. Telefona broj 58. Broj: poštansko štandionice 36.615. Predplatna iznosa 2 - 40 kuna mjesечно, 6 K tromjesečno, pojedini broj stane 50 kuna. Oglase računa se po 20 k jednostupni petlitradak (3 min).

zavode, kojima je država pravila odobrila. Sva stižnica prave i dužnosti nosi upravitelj zavoda.

Ako kojegod dijete ima svoje imovine, smije sud postaviti posebnoga stižnika za upravljanje s njom. Taj se ne smije ipak pacati odgoj, stižnik primira u zavodu.

Kada predstojnik zavoda je već jednom preuzeo stižništvo nad malodobrošnikom, koji živi u zavodu, on mora vršiti tu službu, sve dokle sud nije postavio djeletu kojeg drago stižnika. Da sud bude u stanju vršiti svoju dužnost, sve vodstva spomenuti, zavoda moraju obavijestiti sudjeluju o svakom novom siročetu, koje ulazi ili istupa iz njihovog zavoda. (S. 51.).

V. a... razni zavodi moraju podnijeti sudu predloge, da im se izruci, prama novome zakonu, stižništvo i nadom siročadi, koja je bila u zavodu još prije uvedenja novog zakona. Sud može, prijedložiti udovoljiti, ali mora prije zaslušati mnjenja starih stižnika i skrbnika.

g. Generalno stižništvo.

Počelo je nedostajati dobiti i pouzdatih stižnika. Novi zakon je podijelio svoju moć plemenitim ustrojovima nekih općina, koji su bile same od sebe uvelike odobrite za zaštitu mladeži. (S. 54. i 208. o. g. z.).

Stižništvo nad djelotvorenjem, kojemu nije nikako moguće naći dobrog stižnika, mora se povjeriti sposobnije članu javne spravne ili pak vjernome zastupnicu društva. Spomenutim se osobama i državnom moći povjeriti takodjer i samo je na ili druga stižnika zadužen. N. p. u. r. ustanovljivanje osimstva budi mirnim, budi sudbenim putem, ili skrb za održanje siročeta.

Pozorenje upute o tome izdavati će se od zgodne do zgodne određenim putem.

Običajne kretanje (veste) našega tijela.

Grazer Tagblatt.

Novi odredbe osobnog prava.

(Konac.)

7. Stižništvo i zavodi.

Vjorski dekret od dane 17. augusta 182. broj 1888 određio je, da ne trebaju stižnici ona dijeca, koja se odgajaju u sirištinama i u sličnim zavodima, niti ona dijeca, koja su izasla iz zavoda, sve došće se za iste brine i skribi njihov zavod.

— O valja i na dalje (§ 53). Novi zakon pojavljuje isto pravo i upravitevima prisilnih radnicima, popravilistima i u opće svim javnim zavodima, kojima su namjenjeni odcjeli mladeži. Isto valja i za privatne

— Stid vas bilo! — vikao je u sav glas, — i meni takovo sta pred ovom ev. gospodom, meni, koji sam ušao u vježbu, da je to sala! — povice na Mar-

ku, kad se je ovaj, i sam dakako izmenjaj, stao da mu se ispričava. — Vražnja je to sala! To je uvrđeno, kakove mi još niko nije bio dobroć uice u lice! A, ikreno govoreći, viimate najmanje prava, da me vrijedjate! Platite radnje svoj dug...

Marko je naravno skočio na te riječi sasudnog krčmara. Riječ po riječ — i nuda ljudi kavga. Uzalud smo mi ostali nastojali, da umirimo uzburkane strasti. Glišo je grdo kao za okladu, a bome mu

Marko nije ostao duzan.

A posljedica svega toga? Glišo je po-
kazao Marku vrata, a ovaj se zavjario,

da ga u prvi mah gotovo i prepoznao nje-
nog "nesrećnog" krčmara, u kojih posten

či vježbi.

Da nas je ta nemila zgodba neugodno dojmljila, jasno je samo po sebi, da i nije

Glišo i nas imao u rovatu, a naše keso

u opel "slučajno" prazne, bili bismo iz

prijateljstva prema Marku bez sumnje i

mi ostavili još isti dan. Glišino kremu, Ej ali sto ēete, da je jadan čovjek ovi-
ši o toljikim prilikama...

Kasnije nam je Marko sve ispričao. On je potajice ubravio Micanu i sakrio ga kod svoje stanovlade. Šalom i bockajem, e da Glišo Micanu zaklao i donio ga na naš stol pod imenom zvezinice, htio je postići samo to, da Gliši oduzme volju, dvoriti nas neprestano zečevinom.

Kasnije, kad bi počeo lovostaj na zec-
eve, a to je malo biti za doba od mje-
sec dana, pustio bi bio Micanu na slo-
bodu, jer dobro znade, koliko ga Glišo voli.

Uzalud smo još iste nastojali, da umirimo Gliša. U tu smo svrhu odobrili bili, da kromice donesemo Micanu do njegove krčme, zadavši dakklo Marku ri-
jeć, da ne éemo a ma ni riječi odati

uzroku ni kriva Micanove omilice. Bili smo govor se posve uvjereni, da će se Glišo ublažiti, kad opet ugleda miloga svoga Micanu. Na gile bijesi! Iz Markova je stana nestalo bilo Micanu, kao da ga je voda bila odnijela. A nije se bilo home

vratio ni Gliši, kako se u veće uvjersimo.

(Dalje slijedi)

da protumaće, tako primjerice poznato slijeganje ramenima.

Razni narodi imaju i razne kretnje tijela. Nauživahniji su u tom pogledu dakako južni narodi, dok za njima daleko zaoštju i onako troni stanovnici sjevernih predjela. Ta svako od nas poznaje primjerice Taljane i znade, kako svoja čvrstva i misli odaju nijenim kretnjama ili gestama. Isto vrijedi i za Grke i Muhammedance.

Po istraživanjima stručnjaka je bila već u pradavno doba glavna svrha tih gesta, da odvrate od sebe pogibeljne čarolije, ili pak da poštuju njih prave čudesu, odnosno čarolije. O tome ima već u starozajetnom sv. pismu mnogo primjera, od kojih spominjemo samo onaj, kad je Mojsija ispruživ ruke (dakle pomoći) geste izvukao iz mrtve pećine živu vodu.

Kod gesta rabi čovjek ponajviše i najobičniju ruku, što je lako i razumljivo, jer je ona najprikladnija i najbjibiljiva. Blagoslovanje i izječivanje u novom zajetu sv. pisma biva pomoć ruku. Ne samo u vjerskim, nego i u posebno svjetskim prilikama upotrebljuju ljudi znak krsta prstima, te taj znak uzima pušku predaj za obranu proti moći zlih duhova. U Španjolskoj n. pr. napravi onaj, koji zijevo, pred ustima znak krsta, da zaprijeti ulaz nečistosti. S toga vaskoča, ne možda radi pristojnosti, stavljam i mi preuzimam izječivanje ruku, jer smo tako vidjeli kod naših starih, a oni kod prastarih i praprstarih.

I tako bismo mogli i da kretnje ostalih dijelova našeg tijela nači značenje. Isplavljivanje jezika n. pr. i pljavljanje bila jest nekad kretnja za obranu, a danas je to kretnja za porugu onomu, koji nam ne može da nauđi. Ta u staro su doba maske zlokočbenih Gorjona i Meduza pokrivale isplaven jezik. Pljavljanje već od vaj kada bio ljepek proti dom pogledi i proti prijateljivim bolesnicima. Iko je starim Grećima pala na um kakova manu, kojoj su bogovi angli da privorego pljavali su. Povlačenje ljepe trepacive znaci u Teslini i Francuskoj odijeljivanje, a u Italiji poručujući izrazava porugu i negodovanje, pljavljanje prezira.

A tko da te sve geste nebrojni?

Domaće vijesti.

Pozdrave sajtu „Hrvatskom Listu“ i gradu Puli: Lorenčin Jerko, Kira Ante, Lorenčin Josip, Lorenčin Viktor, Kira Petar (iz Matulja); Miljević Milja, Čabro Josip (iz Liničani); Kula Mijo, Grob Petar, Asčkalin Sladonja, Kliman Josip, Slatnjica Iva, Sladonja Marko, Kukulja, Kora Iva (iz Altire), Šljapević Milja (iz Premonstare), Rakic Iva, Žgorni Bugumil (iz Pomera), Košana Iva, Kranjan Orest (iz Pule).

Dva koncerta u dobrotvorne svrhe. 4. i 7. siječnja 1916. odradi će se u kazalištu Cisalit u korijenjemom području „Bijelog kraja“ za liječilišta rekonvalescenca svezuvopne bojne sile i za oslijepljene u ratu dva koncerta pod pokroviteljstvom Njezine Preuživnosti su pruge hodočasnika admirala Helene pl. Chmelarž.

Sudjelovali gospoda: Hermann Haris, Otto Pannoch, Josip Vewka, Karl Brandelsky, Josef Pirner i prof. Anton Bersberg. Režija povjerenja je vještini rukama g. Paula Breitenfelda. Razprodreda se otkazala doskora.

Badnja večer u c. i k. posednoj bolnici br. 1 u Puli. U pojedincim pavilioni ma ove bochine imali su bolesnici ljepe božićno drveće. Už pratinju glasovira pjevale su se božićne pjesme. Kratkin govorima našlovali su gospoda liječnici bolesnika tješći ih i hrabreći zgodnim rječima. Zapovjednik bochine, člane sestre i druge dobrovoljne bošnjarice, čime sestre i drugi dobrovoljni bošnjarice, sa časnicim zborom bochine pohodili su uve paviljone, ujeljavajući svuda barem nešto božićnog veselja.

Bolesnicima porazdajili se mnoga darova osobito slatkisa i voća. Mjesec „Crvenog krsta“ budi time izređena rajlijepa omavalja, što je svojim obilnim doprinosima omogućio ljepe svećanosti, a posebno hvala predsjedništvu „Crvenog krsta“ što se je toliko pobrinulo za naše bolesnike.

Razne vijesti.

Božićni darovi nekojih vladara. Sadašnji njemački car Vilim II. imao je običaj, da salje božićne darove svojim kneževskim rođacima, s kojima se sad nastavljaju na ratnoj noći. Svake je godine slao u London vježku glavu divljeva prase (vepr), koja je u Engleskoj rijetka postolasci i koja je bila glavnoj jelu kod ručka na Božić u Sandringhamu. Donatali su ju na stol uz osobite svećanosti. Daju su ju poslužnici nosila na velikoj srebrnoj zdjeli, a glazba je svirala starodavnu jednu pjesmu, u kojoj se pjeva o vepru, glavi, uverešenoj lovrom i rukomarionu: „ac daru naroda svomu kralju, komu neka ide u slast. Engleski bi kraj nasuprot obložavali slati njemačkomu caru nekoliko po ktor purana i rostabebe. Od ruskogabrića primio Vilim II. obično bačevicu najfinijeg kavijaru. — Sad su te i ti darovi prestali.“

Kako daleko niti puštanu tane! Sve do pre krajih 60 godina nijesu tane u izplavci uspješno djelovala dalje od kakih 250 metara, jer su na veću udaljenost posve gubili raznoraznu snagu. Tek iza tako su godine 1857. uveli mjesto tadašnjih glatkih izravnica cijevi vijugaste, t. j. cijevi, koje su iznaruši u malu vijugastu zavoju, moguće je puška djeljene u 600 metara. Od tog su doba opažati znatan napredak u izplavci pušaka. Tako primjerice francuska godine 1866. izumjena puška zvana chassepot, nosi već 1200-a grasa pušku d. godine 1874. dapače i 1800 metara dalje. Nešto u ovo doba osvanuće u Austriji, Pruskoj i Italiji već i t. zv. puške „petuse“, koje su mogile da nose 3000 m. tane daleko i izbacuju 16 hitaca u jednu minutu. Danas su obične vojnike puše razmjereno bud i kamo laganje, na krov je nje s njima jednostavnije, a nose i preko 4000 metara daleko. I kod samokraca koji su izumljeni g. 1850. opaža se kroz ovo čitavih 60 godina sili napredak. T-vo je nosilo isprva na udaljenost od 0 kašnje 100, zatim 200 i napokon danas 1000 metara daleko.

Zadnje vijesti. Austro-ugarski ratni izvještaj.

B e t. 27. decembra (D. u.) Službeno se javlja:

R u s k o bojište.

Položaj je napromjenjen.

T a l i j a n s k o bojište.

Djelatnost talijanskog topništva bila je još protiv južne fronte u Tirolu opet aktivnija. Južno Rovere je došlo na istočni brijegovima uz rijeku Adize do okršaja, kod kojega je neprijatelj izgubio 200 momaka ranjenih i mrtvih.

Na soškoj fronti pucalo je topništvo na pojedinim mjestima.

I s t o č n o bojište.

Nema osobitih dogodjaja.

U Bijeločpolju zaplijenjeno do sada 5400 ratnih pušaka.

Zahtijenik poglavice generalnog složera pl. Höfer, podmarsal.

Njemački ratni izvještaj.

B e r l i n, 27. decembra. (D. u.) Službeno se javlja:

Z a p a d n o bojište.

Sjeverno Neuville zaplijenjili smo jemu iskopanu lagunom, kojeg su Francuzi podmetnuli.

Inače nema znanimenitih dogodjaja.

I s t o č n o i b a k a n s k o bojište.

Nema novih dogodjaja.

Turski ratni izvještaj.

C a r i g r a d, 26. decembra. (D. u.) Glavni stan javlja:

E g i p t a s k a fronta.

Bojnici poglavice Senusa, napredujući u visi četa, ponavljaju svoje uspješne navele protiv Engleza. Pročinili su posveta od Engleza okolicu Siwala. Jedno odjeljene nijevo, prodirući u obalu, navalelo je na mjesto Matruh, 240 km istočno od Solluma. Tekom borbe poubjali su maturskog zapovjednika i tri stotinu engleskih vojnika. Ostane nepratljivih četa razbijili su se prema istoku. U Sollumu i u Matruhu zaplijenile se 2 poljske topa, svu sličnu topničko stražnjicu, 10 bojnih vozova, medju njima 3 oklopjena, i mnogo ratnog materijala.

S a fronte u Dardanelima:

U noći prije 25. prosinca prinaljio je naše topništvo, da se odalje, nepratljiku torpednjaku, koja je pucala na mjesto iskrcajanja kod Ariburna.

Na seddičbarskoj fronti unistilo je naše topništvo nepratljivu položaju za bacanje bombe, te je prouzročilo mnogo kvara i prve redne nepratljive opkopa. Naše topništvo je pogodilo četiri puta nepratljiku križarič. Naše baterije uz morski tjesnac pucale su uspješno na mjesto iskrcajanja kod Seddičbara, na mjestu sakupljanja u zaljevu

Morto, na nepratljeve jarke u krajevima Kereviz i Bachesa, na pričuvnu četu na zapadu Eskarsilika i na bateriju haubica u mortovskom zaljevu. Potopili smo drijive oklopjene ladice. Južno od Seddičbara nes je izvidni zrakoplov pogodio bombom nepratljenu torpednjaku.

Grčka prosvjeduje protiv Bugarske.

L o n d o n, 27. „Daily Chronicle“ javlja iz Atene: Grčka vlada je uložila novi prosvjed radi toga, što su prekorali Bugari mjezinu granicu, i hode, da dokaze time svoju neutralnost.

Međutim Grčka vlada je dobila od srednjih vlasti postenu riječ, da će se joj povratiti, na svršku rata, cijelokupno zaposjednuto područje.

Položaj u Grčkoj.

Zadnjeg se vremena zabilježuju takve vijesti iz Grčke, da zahrinjuju. Dopani je uved pred malo javio o njemackom prosvjedu protiv Grčke. Grčka vlada prosvjeduje također po drugi put već protiv Bugarske. S druge strane uputa se u prijateljske pregovore s Italijom rada Valone. To ne znači, da je grčka vlada zlo raspoložena protiv srednjih vlasti, ali bojati se je ipak, da grčka vlada neće moći zaprijetiti izljeće narodne mržnje protiv Grčke i eventualne nemire.

Gunarist o izborima i o držanju Grčke.

B e c, 27. (D. u.) „Daily Chronicle“ objelodanjuje ragovor s ministrom Guarnarem i slijedeću njegovu izjavu: „Zadnji izbri odobrili su naše političko držanje. Žoli entanta koliko sredinjim vlasti mogu se uveriti, da Grčka ima pravu osmisliti neutralnom. Ali naša neutralnost bće potražiti samo tako dugo, dokle se ne bude diralo u našu cijlost i neodvisnost. U protivnom siđaju Grčka će biti prisiljena, da odstupi od svojeg sedišta i držanja.“

Položaj na ratističima.

Pola, 27. decembra 1915. Na ratističima traju stanka u operacijama. Na Balkanu Inglezi, kao da se spremaaju nove borbe na novim loškama. U Francuskoj boji, lagunima i topništvo.

Na talijanskoj fronti uperena je glavna djelatnost talijanskog vojnista na južnu frontu Tirola. U Goričkoj traju smrću.

U Rusiji bojevi jakih divinica. Na vaskinskim bojištima gledati je dogodjaj uspješni napadaj četa senusa, sagina engleska vježljavica, koja je snažno raspršila, odnjevši veliki ratni piljen. Skupine su zajrove izazile iz ljebiko-egipatske granice uz obalu mora te prodile već duboko u egipatsko područje.

Sa kavkaska fronte dolaze vijesti, da su Turcima stigla u pomoć nove čete i novo topništvo. To je prissilo Rusu na protumjere, koje su, kako to javlja brozov iz Petrograda, već u punom toku.

Koledari za godinu 1916.

dobivaju se u

papirnici Jos. Krmpotić

POLA, Trg Custoza 1